

NỘI DUNG BÀI HỌC NGŨ VĂN 9 – TUẦN 23

Năm học 2020-2021

Văn bản: VIẾNG LĂNG BÁC

Viễn Phương

I. MỤC TIÊU CẦN ĐẠT:

- Cảm nhận được niềm xúc động thiêng liêng, tấm lòng tha thiết, thành kính của tác giả miền Nam vừa được giải phóng ra viếng Bác Hồ.
- Nắm được những đặc điểm nghệ thuật của bài thơ về giọng điệu, hình ảnh và ngôn ngữ.

II. NỘI DUNG GHI BÀI:

I. Đọc hiểu chú thích

1. Tác giả:

- (1928-2005), quê ở tỉnh An Giang
- Là nhà thơ trưởng thành trong 2 cuộc kháng chiến chống Pháp và Mỹ.
- Là một trong những cây bút có mặt sớm nhất của lực lượng văn nghệ giải phóng ở miền Nam thời kỳ chống Mỹ.
- Phong cách giản dị, nhẹ nhàng.

2. Tác phẩm

- HCST: 4/1976, đất nước độc lập, lăng Bác được khánh thành, tác giả có dịp ghé thăm
- In trong tập thơ “Như mây mùa xuân” (1978)

II. Đọc hiểu văn bản

Con... ra thăm lăng Bác

Hàng tre

- xanh xanh
- bát ngát
- đứng thẳng hàng

Mặt trời

- đi qua trên lăng: tự nhiên
- trong lăng rất đỏ
- dòng người...thương nhớ
- bảy mươi chín mùa xuân

Mặt trăng

- giấc ngủ bình yên
- vàng trắng dịu hiền
- trời xanh mãi mãi
- >< nhói trong tim

→ *Nhân hóa, ẩn dụ, nói giảm nói tránh, từ láy*

→ *Điệp ngữ, ẩn dụ, hoán dụ*

→ *Ẩn dụ, nói giảm nói tránh*

→ **Tâm trạng xúc động**

→ **Thương nhớ, tình cảm chân thành**

→ **Biết ơn chân thành**

Muốn làm: -- chim hót

--đóa hoa

--cây tre

→ *Điệp ngữ*

→ **Ước nguyện chân thành, tha thiết**

III. Củng cố

Câu 1: Ý nào sau đây nhận xét đúng về bài thơ Viếng lăng Bác của Viễn Phương?

- A. Thể thơ 5 chữ, giọng điệu thiết tha, rạo rực, nhiều hình ảnh thiên nhiên giàu sức gợi cảm
- B. Thể thơ 5 chữ, nhạc điệu trong sáng thiết tha, gần gũi với dân ca, nhiều hình ảnh đẹp, gợi cảm và những so sánh ẩn dụ sáng tạo
- C. Thể thơ 8 chữ, giọng điệu trang trọng, tha thiết, thành kính, nhiều hình ảnh ẩn dụ, gợi cảm, lời thơ bình dị
- D. Thể thơ tự do, hình thức đối thoại lòng trong độc thoại, hình ảnh thiên nhiên giàu ý nghĩa tượng trưng

Câu 2: Mở đầu bài thơ “Viếng lăng Bác” TG dùng từ “thăm” mà không dùng từ “viếng”:

- A. Kìm nén sự đau thương khảng định Bác vẫn sống mãi.
- B. Kìm nén sự đau thương thể hiện sự trân trọng.
- C. Thể hiện sự tôn kính.
- D. Thể hiện lòng thành kính.

Câu 3: Câu thơ “Kết tràng hoa dâng bảy mươi chín mùa xuân” sử dụng biện pháp tu từ gì?

- A. So sánh
- B. Nhân hóa
- C. Hoán dụ
- D. Ẩn dụ

Câu 4: Trong câu "Ôi! Hàng tre xanh xanh Việt Nam" có sử dụng:

- A. Thành phần tình thái

B. Thành phần cảm thán

C. Thành phần gọi - đáp

D. Thành phần phụ chú

Câu 5: Bài thơ kết hợp những phương thức biểu đạt nào?

A. Tự sự và biểu cảm

B. Miêu tả và biểu cảm

C. Tự sự và miêu tả

D. Tự sự, miêu tả và biểu cảm

Phần tự luận

Câu 1: Trong bài thơ “Viếng lăng Bác”, Viễn Phương viết:

“Ngày ngày mặt trời đi qua trên lăng

Thấy một mặt trời trong lăng rất đỏ”

Hình ảnh “mặt trời” nào là ẩn dụ? Hãy phân tích ý nghĩa hình ảnh ẩn dụ đó trong việc thể hiện lòng ngưỡng mộ và biết ơn đối với Bác của tác giả?

Câu 2: Viết đoạn văn ngắn (10-15 câu) nêu cảm nhận của em về một đoạn thơ em thích nhất trong bài.

Tiếng Việt: NGHĨA TƯỜNG MINH NGHĨA HÀM Ý

I. MỤC TIÊU CẦN ĐẠT:

- Hiểu được nghĩa tường minh và hàm ý
- Luyện tập áp dụng viết đoạn văn

II. NỘI DUNG GHI BÀI:

I. Tìm hiểu bài

1. Phân biệt nghĩa tường minh và hàm ý:

VD: SGK/75:

- Trời ơi, chỉ còn có năm phút!

→ **Tiếc qua sắp phải chia tay.**

→ **Nghĩa hàm ý**

- Ô! Cô còn để quên chiếc mùi soa đây này!

→ **Thông báo việc cô gái để quên chiếc khăn.**

→ **Nghĩa tường minh**

2. Điều kiện sử dụng hàm ý

Vd: SGK/90

- Con chỉ được ăn ở nhà bữa này nữa thôi.

→ **Hàm ý đây là bữa cuối cùng, hôm sau ăn ở chỗ khác**

- Con sẽ ăn ở nhà cụ Nghị Quế thôn Đoài.

→ **Con bị bán qua nhà cụ Nghị Quế thôn Đoài**

• **Điều kiện:**

+ *Người nói: phải có ý thức sử dụng hàm ý*

+ *Người nghe: phải có khả năng phán đoán hàm ý*

3. Ghi nhớ: SGK/91

II. Luyện tập

III. Củng cố

Câu 1 : Thế nào là nghĩa tường minh ?

- A. Nghĩa tường minh là phần nội dung được diễn đạt trực tiếp bằng lời nói trong câu.
- B. Nghĩa tường minh là phần thông báo được diễn đạt trực tiếp bằng lời nói trong câu.
- C. Nghĩa tường minh là phần thông báo được diễn đạt trực tiếp bằng từ ngữ trong câu.
- D. Nghĩa tường minh là phần nội dung được diễn đạt trực tiếp bởi thái độ của người nói trong câu.

Câu 2: Câu nào không chứa hàm ý?

- A. Ăn quả nhớ kẻ trồng cây
- B. Chị ngã em nâng
- C. Lá lành đùm lá rách
- D. Bầu ơi thương lấy bí cùng

Câu 3: Dòng thơ nào mang nghĩa tường minh?

- A. Người đồng mình tự đục đá kê cao quê hương.
- B. Đêm nay rừng hoang sương muối.
- C. Muốn làm cây tre trung hiếu chốn này.
- D. Chỉ cần trong xe có một trái tim.

Câu 4: Trả lời bằng hàm ý cho câu hội thoại.:

An: Ngày mai chủ nhật bạn đến nhà mình chơi đi.

- A. Mình sẽ đến đúng hẹn.

- B. Mình đến muộn một chút nhé!
- C. Mình bận nhiều việc lắm.
- D. Mình đến sớm và về sớm nhé

Câu 5: Để sử dụng hàm ý, cần có điều kiện nào sau đây:

- A. Người nói (người viết) hiểu thế nào là hàm ý. - Người nghe (người đọc) giải đoán được hàm ý.
- B. Người nói (người viết) có ý thức đưa hàm ý vào câu nói. - Người nghe (người đọc) giải đoán được hàm ý.
- C. Người nói (người viết) có ý thức đưa hàm ý vào câu nói. - Người nghe (người đọc) có năng lực giải đoán được hàm ý.
- D. Người nói (người viết) biết hàm ý là lời nói không trực tiếp. - Người nghe (người đọc) có thể giải đoán được hàm ý.

Câu 6:

Tìm câu chứa hàm ý trong đoạn trích sau và cho biết nội dung của hàm ý.

Mẹ nó đâm nổi giận quơ đũa bếp dọa đánh, nó phải gọi nhưng lại nói trống:

- Vô ăn cơm!

Anh Sáu vẫn ngồi im, giả vờ không nghe, chờ nó gọi "Ba vô ăn cơm". Con bé cứ đứng trong bếp nói vọng ra:

- Cơm chín rồi!

Anh cũng không quay lại.

(Chiếc lược ngà - Nguyễn Quang Sáng)

Câu 7: Đọc các đoạn trích sau và cho biết những câu in đậm có phải là câu chứa hàm ý không? Vì sao? Xác định hàm ý của câu (nếu có).

a) Một lúc lâu ông mới rặn ề ề, nuốt một cái gì vướng ở cổ, ông cất tiếng hỏi, giọng lạc hẳn đi:

– Liệu có thật kltôriệ hờ bác? **Hay là chỉ lại...**

– Thì chúng tôi vừa ở dưới ấy lên đây mà lại. Việt gian từ thẳng chủ tịch mà đi cơ ông ạ.

(Kim Lân)

b) Đê khỏi vô lễ, người con trai vẫn ngồi yên cho ông vẽ, nhưng cho là mình không xứng với thử thách ấy, anh vẫn nói:

– **Không, bác đừng mất công vẽ cháu! Cháu giới thiệu với bác ông kĩ sư ở vườn rau dưới Sa Pa!**

(Nguyễn Thành Long)